

GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACTIUNEA ŞI ADMINISTRATIUNEA:
BRAŞOVŪ, piaţa mare Nr. 22.

„GAZETA” IESE ÎN FIECARE ZI.

Pe unŭ anŭ 12 flor., pe şese luni 6 flor., pe trei luni 3 flor.
România şi străinătate:
Pe anŭ 40 fr., pe şese luni 20 fr., pe trei luni 10 franci.

ANULŪ L.

SĂ PRENUMERĂ:

la poşte, la librării şi pe la dd. corespondenţi.

ANUNŢIURILE:

O seriă garmondŭ 6 cr. şi timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrieri nefranate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 125.

Luni, Marţi 9 (21) Iunie.

1887.

Braşovŭ, 8 Iunie 1887.

Din nisce consideraţiuni de „oportunitate,” carŭ se potriveau cu direcţiunea generală a politiceŭ nŭstre ca nuca 'n părete, majoritatea comisiunei de treideci alesă de conferenţa nŭstră trecută sibiiană a admisŭ în anumite casuri excepţiuni dela abstinenţa decisă pentru Românii bănaşeni şi ungurenŭ. Mărturisimŭ că noi n'amŭ părţinitŭ acasta propunere, fiindcă nu înţelegeamŭ „oportunitatea” unei asemenea abateri dela direcţiunea generală în împrejurările de faţă şi ne temeamŭ ca nu cumva printrinsa să sufere solidaritatea şi prestigiul nŭstru naţionalŭ. Dér majoritatea a primitŭ excepţiunea dela regulă şi noi n'amŭ mai avutŭ ce şice.

Pe temeiulŭ modului acestuia de procedere adoptatŭ de conferenţa din Sibiu au păşitŭ în patru cercurŭ electorale candidaţi români cu programa naţională. Resultatulŭ alegerii în trei din aceste cercurŭ ne este cunoscutŭ.

În Caransebeşŭ a fostŭ alesŭ cu aclamaţiune generală Traianŭ Doda. Isbēnda era aici sigură. Nici n'a cutezatŭ să se redice unŭ contracandidatŭ. Între alegătorii români grăniţeri din acestŭ cercŭ domnesce o disciplină militară şi generalulŭ Doda se bucură de mari simpatii şi de mare încredere din partea poporului grăniţerŭ.

În Baia de Crişŭ resultatulŭ alegerii nu e totŭ așa de satisfăcătorŭ. Aici a lipsitŭ disciplina militară şi guvernulŭ nu s'a sfitŭ a pune în mişcare întregŭ aparatulŭ său administrativŭ în privirea candidatului partidei naţionale române, nu s'a sfitŭ a sprijini pe contracandidatulŭ lui, deşi este membru alŭ opoziţiunei moderate. Solgăbirii cu primarii, notarii, până şi cu scriitorii de prin cancelariile comitatului au fostŭ împărăştiati ca nisce gonaci la vânătoare în toate părţile cercului spre a seduce, terorisa şi corupe pe alegătorii. S'au comisŭ abuzuri așa de mari încâtŭ ōmenii au fostŭ constrinşi a face arătare la guvernŭ. Şi ce a răspunsŭ ministrulŭ de interne? A însărcinatŭ cu cercetarea pe însăşi căpetenia partidei opoziţiionale moderate, a căreia candidatŭ avea să fiă alesŭ, adevă pe viceşpanulŭ de acolo.

Pŭte fi o dovadă mai puternică decâtŭ acasta cumcă guvernulŭ şi-a pusŭ în gândŭ a face cu ori-ce preţŭ să cadă candidatulŭ naţionalŭ românŭ în Baia de Crişŭ? Lupta a fostŭ crâncenă — ceea ce se vede şi din proporţiia voturilor date de ambele părţi, 810 voturi contra 895 — şi în momentulŭ decisivŭ, când partizanii d-lui Truţa voiau să facă unŭ asaltŭ asupra poziţiunei contrarului, organele guvernului şi-au luatŭ refugiulŭ la forţă şi, — după cum ne spune telegrama ce amŭ primitŭ alaltaerŭ — a împiedecatŭ cu gendarmii şi cu pandurii pe alegătorii români de a se apropia de urnă înainte de a se împlini termenulŭ legalŭ pentru a'şi puté da votulŭ.

Acasta ne aduce aminte de alegerea de acum trei ani din Cehulŭ Sélagiului, unde totŭ cu bationetele alegătorii români au fostŭ reţinuţi de a mērgi la loculŭ alegerii, şi unde fŭ alesŭ candidatulŭ guvernului numai cu 12 voturi.

Alŭ treilea candidatŭ naţionalŭ românŭ a fostŭ d-lŭ protopopŭ Georgiu Popoviciu în Şiria-Pâncota, în contra căruia a fostŭ alesŭ cu mare majoritate candidatulŭ guvernului Lad. Bohus. Despre decursulŭ alegerilorŭ din acestŭ cercŭ electoralŭ n'avemŭ pân' acum nici o scire.

Mai rămâne cerculŭ Sasca, unde a candidatŭ şi pentru periodulŭ viitorŭ dietalŭ d-lŭ Vincenţiu Babeşiu. Sasca e celŭ mai mare cercŭ electoralŭ din Ungaria. Aici a păşitŭ, în contra d-lui Babeşiu, tēnerulŭ consiliarŭ de secţiune în ministeriulŭ de externe Asboth Ianos. Pre când scriemŭ lupta încă decurge în acestŭ cercŭ, unde se sēvērşesce ađŭ alegerea.

Guvernulŭ combatē cu înverşunare pe naţionalii pe totă linia şi sforţărilorŭ sale i-a succēsŭ a face să cadă în Biserica-albă şi pe naţionalistulŭ sērbŭ Dr. Polit.

N'a fostŭ destulŭ cu atăta. A trebuitŭ să cadă însuşŭ Ludovicŭ Mocsary jertfă molochului exclusivistilorŭ şi teroristilorŭ dela putere. Graţiă uneltirilorŭ organelorŭ guvernului a fostŭ alesŭ în loculŭ lui în Neoplanta o nulitate de mamelucŭ, Moritz Pal.

Dér sŭrtea a voitŭ să cadă şi unulŭ dintre cei mai mari antagoniştŭ ai naţionalistilorŭ şi ai d-lui Mocsary, unulŭ din aceia carŭ au sprijinitŭ mai multŭ pornirile fatale ale d-lui Tisza, cerēndŭ să se imprime statuluiŭ caracterulŭ maghiarŭ, Desider Szilagyi. În contra lui a fostŭ alesŭ în Siklos, comit. Barany, unŭ Kossuthistŭ. Szilagyi nu va mai puté încapē în dietă, decâtŭ nu va primŭ pŭte mai târziu unŭ mandatŭ din mila lui Tisza Kalman. Sic transit gloria mundi!

Nu putemŭ să încheiamŭ ađŭ mai bine decâtŭ citāndŭ cuvintele ce le-a rostitŭ d-lŭ Trefortŭ alegătorilorŭ sēi, după ce l'au alesŭ:

„Partida naţionalităţilorŭ în parlamentŭ nu e tare, *dér în ţēră e mai tare*; între împrejurări normale nu e periculosă, *dér între anumite împrejurări pŭte deveni periculosă!*”

Pressa şi cabinetulŭ Risticŭ

„Neue Freie Presse” scrie:

Ne temeamŭ de multŭ, că va veni acēstă schimbare în Serbia. Ce însemnăză unŭ guvernŭ în Serbia, în fruntea căruia stă Ioanŭ Risticŭ? Ce însemnăză mai cu sēmă pentru Austro-Ungaria şi pentru dezvoltarea viitoare a lucrurilorŭ în Orientŭ? Hic Rhodus, hic salta. Cine şi ce este şi a fostŭ Risticŭ, se scie de toţi, elŭ a cutrieratŭ odinŭră Serbia ca agitatorŭ panslavistŭ. Elŭ era în capulŭ guvernului sērbŭ, când a venitŭ în ţēră generalulŭ Cernaew, spre a purta cu soldaţii sērbŭ războiulŭ oficiosŭ rusescŭ contra Turciei, elŭ a rămasŭ ministru-preşedinte până după congresulŭ din Berlinŭ, care a datŭ Serbiei independenţa. Risticŭ a cădŭ pentru că nu s'a pututŭ înţelege cu Austro-Ungaria asupra unei convenţiuni comerciale şi a Căilorŭ ferate. Partida liberală, care făcea opoziţiă cabinetelorŭ Piroşanatz şi Garaşanin, se adună în jurulŭ lui Risticŭ, stāndŭ necontentitŭ în contactŭ cu legaţiunea rusescă din Belgradŭ. Nu de multŭ regina Natalia s'a dusŭ în Rusia; regele Milanŭ a operatŭ în modŭ demonstrativŭ o apropiere de reprezentantulŭ rusŭ Persiani şi toate astea au fostŭ urmate de chemarea lui Ioanŭ Risticŭ în fruntea guvernului sērbŭ. Prin urmare nu e vorba despre o schimbare de persoane de sistemŭ. Întrebarea este acum, decâtŭ situaţiia Serbiei este așa, încātŭ unŭ ministerŭ Risticŭ să pŭtă îndrāsni, fără a aduce mari prejucii interesele sērbe să rēstŭrne raportulŭ în care a statŭ Serbia de şēpte ani către Austro-Ungaria. Serbia datorēză Austro-Ungariei ridicarea la regatŭ; ei ŭi datorēză şi condiţiunile bunisŭre cu carŭ a scāpatŭ de războiulŭ cu Bulgaria. Reprezentantulŭ austro-ungarŭ a opritŭ pe victoriosulŭ prinţŭ Alexandru de a se duce până în Belgradŭ. Austro-Ungaria a fostŭ care a scāpatŭ pe Serbia de plata unei despăgubiri de războiu către Bulgaria. Acestea suntŭ fapte ce nu se potŭ şui în Belgradŭ... Ca adevēratŭ patriotŭ sērbŭ, Ioanŭ Risticŭ nu pŭte uita, că Serbia şi interesele sale suntŭ strinsŭ legate de Austro-Ungaria. După antecedentele sale, ne putemŭ aştepta ca elŭ să incline spre Rusia, dér acēstă inclinare să nu fie astfelŭ, încātŭ să pericliteze şi să ameninţe interesele legitime austro-ungare. D. Risticŭ trebuie să scie că Rusia va voi să facă din Serbia érāşŭ o satrapiă rusescă. În totŭ cazulŭ Austria va scŭi sē-şŭ apere interesele, fie chiar la nevoie în socotēla Serbiei. Regele Milanŭ se nu uite ce a păşitŭ prinţulŭ Alexandru de Battenberg şi Bulgaria şi că George Carageorgeviciŭ, ginerele prinţuluiŭ Nichita, a fostŭ deunăđŭ primitŭ la Curtea din Gacina.

„Pester Lloyd” scrie:

Într'o privinţa se va simţi o formală uşurare, că cu

retragerea cabinetului Garaşanin dispare totodată şi răspunderea ce s'a aruncatŭ până acum, negreşitŭ pe nedreptŭ, asupra monarhiei nŭstre pentru totŭ ce s'a întemplatŭ în Serbia. Guvernulŭ nŭstru comunŭ a nutritŭ pentru cabinetulŭ Garaşaninŭ sinceră amicită şi a şŭ doveditŭ în faptă acēsta într'unŭ momentŭ decisivŭ, în care pentru regatulŭ Serbiei erau fŭrte multe în jocŭ. Austro-Ungaria s'a feritŭ d'a juca rolulŭ de protectŭre în Serbia, de a-i atinge independenţa şi dreptulŭ naţionalŭ alŭ Serbilorŭ de a dispune, de sine prin vre-unŭ amestescŭ, fiă măcarŭ şi numai prin vre-unŭ sfatŭ. Cu tŭte astea s'a obicinuitŭ lumea a considera pe Austro-Ungaria ca pe epitropulŭ Serbiei şi a o face responsabilă pentru ori-ce greşelă, clătinare ori nechibzuinţă, ce s'au pututŭ ivi icŭ-colo în ţēră vecină. Cu venirea lui Risticŭ la putere monarhia nŭstră a scāpatŭ în ochii lumii de o răspundere, ce n'a pututŭ şi n'a vrutŭ să 'şŭ-o ia asupra'şŭ niciodată, deŭre-ce Risticŭ e mai presusŭ de ori-ce bănuială, că 'şŭ-ar primŭ din Viena ori din Pesta inspiraţiunile pentru măsurile sale politice. Ce priveşte interesele monarhiei nŭstre în comunicaţiunea cu Serbia, nu e de temutŭ, că sub unŭ ministerŭ Risticŭ vorŭ eşi mai rău. În acēstă credinţă nu ne potŭ duce în erŭre nici acele escese ce s'au comisŭ în Belgradŭ în nŭptea de Luni spre Marţi. Aci la noi suntemŭ obicinuitŭ cu demonstraţiunile studentilorŭ şi cunŭscemŭ şi acēlŭ soiŭ de publicŭ, care se alătură la demonstraţiuni. Fŭrte naturală o găsimŭ şi bucuria ce 'şŭ-o exprimă în gura mare aderenţii d-lui Risticŭ pentru întŭrcerea sa la putere şi nu ne turbură de locŭ nici pēreat-urile ce s'au strigatŭ pentru monarhia nŭstră. Dér sperāmŭ apoi că aceste s'au şi terminatŭ afacerea şi că noulŭ cabinetŭ va îngriji, ca în vecinătatea nŭstră să domnescă linişte şi ordine — tŭte celelate nu se turbură de locŭ.

Demonstraţiuni în Belgradŭ.

După unŭ raportŭ, ce l'a primitŭ din Belgradŭ žurnalulŭ „Wiener Allg. Ztg.”, demonstraţiunile pe stradele din Belgradŭ în contra lui Garaşanin s'au repetitŭ în sēra următoare. Trupele însă au isbitŭ să închidă stradele prin cordŭne şi astfelŭ să pună capētŭ demonstraţiunilorŭ. Se şice, că erau plānuite demonstraţiuni şi în contra ambasadei austro-ungare şi a consulatului austro-ungarŭ, dér au fostŭ împedecate prin patrulă tarŭ şi prin gendarmeriă, care păziau edificiile ambasadei şi consulatului.

Monumentulŭ Plevnei în Moscova.

Monumentulŭ, care era să se ridice de cătră ofierii ruşi din corpulŭ de grenadirŭ în Bulgaria, aprŭpe de Plevna, în onŭrea grenadirilorŭ căđŭţi la 28 Noemvrie 1877 împregiurulŭ Plevnei, nu se va mai ridica, după cum se proiectase la începutŭ, în Bulgaria, ci în Rusia, şi încă în inima Rusiei în Moscova, unde se află în garnisŭnă corpulŭ de grenadirŭ. Causa acestei schimbări este actuala încordare dintre Rusia şi Bulgaria.

Primăria din Moscova s'a ocupatŭ în 6 Iunie (26 Maiu) cu acēstă afacere. Monumentulŭ este lucratŭ după planulŭ lui Şvervuda şi representă:

1) Unŭ basibozucŭ furiosŭ, care măcelăresce o familiă bulgară; 2) Unŭ bătrānŭ gārbovitŭ, unŭ ţeranŭ rusŭ, revoltatŭ din cauza acēsta, aratŭ fiuluiŭ său acēstŭ grupŭ şi ŭlŭ conjură pe icŭna unui sfāntŭ să nu slăbescă niciodată în iubirea creştină; 3) Figura uriaşă a unui grenadirŭ, care a trāntitŭ la pământŭ pe unŭ Turcŭ şi 'i dă ultima lovitură; 4) Unŭ grenadirŭ pe mŭrte, care înainte d'aşŭ da sufletulŭ rupe unei femei bulgare lanţulŭ sclāviei; 5) O cruce d'asupra semilunei, ca simbolŭ alŭ biruinţei; crucea este împodobită cu corŭna Ţarului.

Monumentulŭ va fi încongiatŭ de frunze de laurŭ, care se ridică pe cruce în semnŭ că religiunea a însufletitŭ pe Ruşi la fapte eroice. În partea de sus a monumentului suntŭ făcute chipurile sfinţilorŭ: Alecsandru Nevski, Gheorghe, Mihailŭ şi Stefanŭ. Pe fie-care din cele patru laturŭ ale monumentului se află următoarea inscripţiune în limba rusă, bulgară şi romānă: „Grenadirii ruşi, camarăşilorŭ lorŭ, carŭ au cădŭtŭ în glorioasă luptă dela Plevna la 28 Noemvrie 1877.”

Monumentulŭ este înaltŭ de 7 stānjeni şi latŭ de peste 4 stānjeni.

Din afară.

O telegramă din Belgrad comunică, că la 14 ale curente, la orele 2 după amiazi, o bandă de 40 armăuți cu două drapele în cap, au atacat caravanele sârbesci Nr. 20 și 21 și au înaintat apoi până la satul Dobinovac. Au pustiit totul în calea lor. Mai mulți țărani, femei și copii au fost omorâți. Sunt mulți răniți. La 8 Iunie un detașament de 15 Nizami sub comanda unui ceaușu turc (sergent) s'a năpustit asupra caravanei Nr. 27 și a gonit postul sârbesc. Dela începutul anului acestuia, mai mult de 40 persoane au căzut victime în cursă și atacuri neprevăzute ale armăuților.

„Neue Freie Presse publică textul unei telegrame adresată de d. Stoiloff principelui Alexandru la Kissingen pentru a-l întreba în numele regentei dacă primesce să fi pusă ca candidat la tronul Bulgariei, și răspunsul telegrafic al principelui, care refuză d'a se sluji cu numele său.

O telegramă din Negotinu anunță sosirea la Belgrad a unui vas rus „Sako” al companiei de navigațiune Gargani. Vasul este splendid decorat și toate drapelele sunt ridicate în onoarea noului cabinet.

O revoltă a izbucnit la 9 Iunie în garnisona afgană din Herat. Insurgenții erau în număr de 500. Au fost 80 morți, din cari 50 rebeli. Cea mai mare parte din ceilalți insurgenți au fost captivați și șefii lor trimiși la Cabul. Rusia se poate bucura de cele ce se petrec în Afganistan.

Alegerile pentru dieta ungară.

Ni-se scrie din Zarand:

Terorisările esercitate de organele administrative în cercul electoral Baia de Criș nu au seamă nici chiar în timpurile Oardalelor. Bărbații onești, fără nici o vină, sunt arestați, cu scop de a intimida poporul; mai târziu apoi liberați și alții deținuți și insuși. Abuzul de oficiu a trecut toate marginile. Comisiunea electorală a arătat cea mai nespășă parțialitate: dela Truția a pretins legitimarea dreptului de alegător, der dela Hollaki, nu s'a anunțat dela început, că voturile date lui Truția vor fi nulificate. Poftim constituționalism!

S. Reghinul S. 17 Iunie 1887

Alegerea deputatului dietal pe perioada de 5 ani în cercul electoral al Reghinului s'a săvârșit aș, alegându-se cu majoritate de voturi guvernamentalul contele Dominic Teleki; precum am scris în corespondința de ieri, organele puterii dominante s'au folosit de tot felul de mijloce spre a scote din urnă majoritatea voturilor pentru candidatul său, uneltirile mârșave și-au avut succesul și voia mamelucilor s'a implinit, și ca de obicei după orice învingere de soiul acesta a urmat banchetul de bucurie, intrunindu-se în sala otelului orașului.

Alegătorii români din acest cerc s'au ținut câtă numai s'a putut în rezervă, durere însă, duculă necurată alu ideii de stat a bătut nu fără rezultat și pe la ușile unor suflete demne de compătimit pe carl cu cea mai mare bunăvoiență nu pot să le lasă uitării, cu atât mai vârtos, că fiind omenii independenți și precum se numesc ei înșii: și inteligenți, nu știu ce i-a putut îndemna a-și păta caracterul național, cedând sumuțarilor și amenințărilor contrariilor noștri.

Acești matadori „patriotici” sunt primarul din Toplița română Ioan Popescu cu frate-său, teolog absolut de Sibiu, carl au sedus cu denșii vre-o 20—30 de oi perdate și intrunindu-i sub flamura d-lui Tisza au intrat în oraș între strigăte de „eljen!” de țise părea că te afli în Kecskemét ori Dobriin; acest „közsegi elöljáró” drept d'icend nu se interesăză nici decăt de interesele națiunei române din acestă comună, care numără peste 5000 locuitori aproape toți români și omeni cu stare bună.

Tot din indemnul „patriotismului” s'au grăbit la urnă primarii și proprietarii Calini și Lado, și primarul Georgiu Duma, carl sunt omeni cu stare bună cărora le-ar fi ședut mai bine decât ar fi mncat acasă mamăliga lor în odihnă, decât tocana șiovinistică a lui Teleki; asemenea s'au dus la urnă preotul gr. or. din Maieru Ioan Branea și cel din Potoc, cu numele Brătean, carl pentru arginții strălucitori ai lui Tisza și-au vândut sufletul, care poate mai avea speranță de purgator, der acum și aceea și-au pierdut-o pentru totdeauna, — și după cum sunt informat, li-au permis la ambii „cinstiți” preoți cu crucea în frunte câte 30 de arginți din lada lui Trefort, de unde numai aceea se cumpără carl pot dovedi cu documente oficiose, că sunt recunoscuți ca bun „hazași”; după alegere toți acești demni (?) urmași de ai lui Traian, pardon ai lui Arpad, s'au grăbit la toana grătuită, unde se vor oferi din nou a servi și mai departe mamelucilor din Peșta, banchetul va țină până în țiori și ar fi de dorit că entuziasmul ce va urma după consumarea vinului „patriotic” se cerce și țaria căpăținelor amintitorilor neincăpăținați. — Rușinea și blamul va fi asupra lor, onoarea și

stima asupra Românilor celor ce au fost neclintii și fideli programei comitetului central din Sibiu.

Să d'icem der cu toții: scapă-ne Dómne de astfel de lighione, căci scapându-ne de ele vom ajunge mai curend la țint: dorită de intrăga națiune și întregul popor românesc.

Sentinela.

Din Sécuime, 6 (18) Iunie 1887.

D-le Redactor! Aș de dimineța am întâlnit vre-o 5—6 trăsuri încărcate cu Unguri amestecați cu Români. Erau alegători din Trei-scaune, carl plecau la Iliafațu fiind ai alegerea de deputat acolo. Védend și preoți de ai noștri printre ei, m'am informat mai de aproape despre acești omeni vânduți și li-am aflat pătatele nume. Indată m'am d'is: „perirea ta din tine, Române!! Ca să scie lumea face deosebire între adevărații Români și între flécurile de Români, care își vându nația pentru interese mârșave, v' rog să luați notița în prețuita „Gazetă” despre ei. Eată-le numele:

1. Alexe Niagovič parochu la Intorsura Buzeu
2. George Zacharie invetatoru la Intorsura Buzeu
3. Ioan Dima parochu la Sita Buzeu
4. Nicolae Rusu invetatoru la Sita Buzeu
5. Davidu Coman parochu la Vama Buzeuului
6. Vasile Barbatu invetatoru la Vama Buzeuului
7. Rusoiășu din Sita Buzeu.

Pote că vor fi mai luat parte și alte nuli naționale der pe aceștia i-am védut cu ochii. Am avut însă o mângăere, védend că alegătorii țărani au fost mai cu minte ca preținșii lor conducători, căci n'am védut nici unul dintre aceștia. Intrebați pe par. Niagovič și pe Par. Dima, (cari sunt gazde bune) ce i-a silit de s'au făcutu cōda Ungurilor? Par. Dima e un om, care la tōte ocaziunile face paradă cu simțimintele sale de bun Român — din gură.

Observu că, spre completarea tabloului, se mai află împreună cu cei de sus încă un Jidan și un Sasu Măhnitul.

Din nordul Transilvaniei, 18 Iunie 1887.

Alegerea deputatului în cercul Deșiiului s'a făcutu eri. Nefindu contra-candidat, s'a ales cu aclamațiune guvernamentalul conte Dominic Teleki.

Au fost vre-o 200 alegători numai, dintre notari primari și câțiva Ungurășeni și Sătiresieni, așa că nicetățenii unguri din Deșiu nu s'au prezentu la alegere.

Puțina mișcare cu banda pompierilor până înaintea casei orașului, și acolo Samuil Kremer le-a făcutu cunoscută alegerea. — S'a dat un banchet, la care au fost 154 inși mai cu sēmă amplouă.

Români cu toți au absentat, atātu inteligența din loc și cercu, cât și poporul observându strictu votulu conferinței dela Sibiu.

Numai singur d. avocat George Gradovicu, cel fără principiu, a luat parte la banchet.

A alege din unul nu se pote, aceea e denumire. Nimenea nu se mai entusiasmăză de acestu absolutismu constituțional.

Cățiva nemeși sdrențuroși se vedeau beți prin piață.

Observatorulu.

SCRILE ȚILEI.

Nicolau Bartha, redactorul lui „Ellenzek”, face în foia sa un apel, prin care rōgă în numele îndurării pe fișpanul br. Josika din Clușiu, viceșpanul Gyarmathy pe Papp Miklos și pe „capui”, dătorul de sfat și binevoitorul acestora Rosenberger Bernat, ca să persecute pe doi omeni bētrani, carl cu ocaziunea alegerilor din Gilău au votat pentru el. Altmintrelea Bartha spune, că ar fi fost mai mulți, carl să voteze pentru el, der a renunțat dela această luptă, de vreme ce véduse că de învingere nu este speranță.

—x—

Consulatul austro-ungar din Geneva s'a informat, că multe familii din Austro-Ungaria se adresăză la institute de plasare din Elveția francesă pentru guvernante, pedagoge, doici, etc. și că totodată trimit și speșele de călătorie. Institutele își socotesc speșe enorme și din prisosul său nu mai trimit nimic înderēt, seu forte puțin, fără însă ca să îndeplinescă însărcinarea ce li-se dă. In urma multelor plānger șosite din Ungaria la consulat, acesta face cunoscut, că reintōrcerea banilor pe cale judecătorească cere mult timp și mar cheltuele și că amintitele institute sunt necapabile de plată, de aceea familiile se nu se mai adreseze la astfel de institute. Ministrul de interne invită jurisdicțiunile ca să informeze publicul despre această.

—x—

In 4 August st. n. se va țină în comuna Bucium adunarea generală a despărțimentului alu XI alu Asociațiunei și totu atunc va fi în acelașu loc și adunarea generală a „Reuniunei femeilor române selagiene”. Din partea Despărțimentului se vor împărți cu acea ocaziune premiile pentru unu economu începător și pen-

tru invetătorii carl s'au distinsu în anul scolastic trecut. S'era se va țină concert și balu cu tombolă.

—x—

Ministrul ungurescu de agricultură, industriă și comerciul a concesu, ca țirgulu de țeră din Biserica-Albă să se țină în anul acesta în 23 Iunie și nu ca de obicei în 20 Iunie.

—x—

Camera advocațială din Arad face cunoscut, că fostul avocat din Radna, Andor Palyay, care fu tot deodată și curator al cancelariei reposatului Ionu Erczy, incetându și densul din vieță, a fost sters din lista camerei, denumindu-se de curator pentru cancelariile ambilor advocați d-lu dr. Ioan Popu, avocat din Radna.

—x—

In polemica ce s'a născut între Neculae Bartha, redactorul lui „Ellenzek” și între candidatul partidei liberale din Aitonu mare (N. Ajta), Al. Benedek, acesta din urmă declară în „Kolozsvar” că se află în posesiunea unei scrisori, în care Bartha îl sātuesce să pășcă ca candidat alu stānge estreme contra lui Mikszath în Iliefăleni, fiind că acolo cu 4000 fl. și cu sprințul lui Bartha și Ugron Gavril pote ușor isbuti. — „Patrioții” încep a se demasca.

—x—

In Arad esamenele publice la seminarul diecesan gr. or. pentru anul scolastic curent se vor țină în țilele din 20 până 26 Iunie n. când se va încheia anul scolastic și se vor ceti clasificățiunile. In 27 Iunie se vor țină esamenele cu preparandistele.

—x—

Generalu Toma de Gece, comandantul brigadei de infanterie 32 din Sibiu și fostu comandant alu reg. 31 de inf., a fost pensionat conferindu-i-se totodată caracterul de loc. feldmareșal ad honores, er colonelul br. Felix Pach, comandantul regimentului de dragoni nr. 13, a fost numit comandant alu brigadei de infanterie nr. 32.

—x—

Tribunalul din Clușiu a condamnat pentru delictulu de duel pe studentul în drept Iosef Szentivanyi la două săptămāni arest, pe studentul în medicină Iosef Farkas la o săptămānă arest și pe amēndoi la plățirea cheltuelilor de judecată.

—x—

După cum comunică „Arad es Wideke”, în comuna Șiria a comis Lad. Szabo, chelarul proprietarului Lad. Bohus, un atentat la vieța visitului Ioh. Kellner și a soției acestuia, impușcându cu revolverul două glōnte asupra lor. Kellner fu lovit la brațul stāngu, er soția lui în pept. Dela 9 Iunie când s'a comis faptul și până aș inzadar se adresăză rānitulu Kellner cătră autoritățile din Șiria spre a pedepsi pe cel vinovat. Kellner a făcutu acum arētare procurorului din Arad.

Ave Caesar!

Cuvēnt sinceru adresat de „Ellenzek” dela 18 Iunie n., în culmea indignățiunei sale din cauza rezultatului alegerilor lui Coloman Tisza:

„Graziōse Dómne!”

„Doue din trei părți ale Ungariei stau la picioarele „Tale”. Pe acestea poți erāși cinc ani de țile să le lovesci cu piciorul, să le scupi... Fii gloriat! Intelptu ești, dreptu ești, sântu ești. Nici unu profetu nu pote să fi afară de „Tine”. Mānile „Tale” sunt de oțel, inima „Ta” este simțitoare, sufletulu „Tēu” este tare, principiulu „Tēu” strălucesce de spirit. De siguru această așa este, căci altmintrelea nu s'ar pleca națiunea înaintea „Ta.”

„Așa trebuie să fiă, că „provedința” „Te-a” trimis pe „Tine” în mānile austriacului, „Te-a” trimis pe grumazii nostri. Așa trebuie să fiă, că „dumnezeu” și-a întors fața dela noi, să desfățeză în Austria și pe noi ne-a provēdut cu „Tine”, oh Lonovics! O națiune, ce trage în agonia morții, s'a prosternut la picioarele „Tale”, mare Dómne, și înălțându-și spre „Tine” ochii săi lipsiți de lumină, îndreptându-și asupra „Ta” brațul tremurător iți geme între chinuri d'icend: „Ave Caesar, morituri te salutant!”

„Tu” ești atotputernicu, milostive Dómne! Dela „Tine” depind sēșe-șeci de mii servitori de stat, comitatens, orășenes și comunali: fișpanii și mōșele, viceșpanii și bārbierii, primarii orășenes și păzitorii de cāni, directorii financiar și gații — fiăcare din ei are tată, frate, cumnat, copil și alte cuscrim, — fiăcare este câte o căpușă (de oi) în ugerul patriei... cum nu ai fi „Tu” atotputernicu! Fiăcare busunar alu fracului „Tēu” este plin cu decorațiuni, piei de cāni se află în pulpile mesei „Tale”; cămatarului li dai carte de nobilime și prin această l'ai înălțat spre „Tine”; nātāngilor li spēnduri câte-o cruce după gāt; pe mncăcioși li chemi la masa așternută a Țerei, răpitorilor li dai ic arenda, colo oficalat de dare, ic procuratură,

colo consiliatură... cum nu ai fi »Tu« atotputernic, când țera băjbăe de cămătar, lipitur, flămâzi și răpitori.

„Din miseria noastră îți storcei putere, din imoralitate îți câștigă țări și din dejosiri seceri victorii. Întrăgă domnia „Ta“ este stratul ruinei publice, precum gunoierul este stratul pentru plante. Virtutea hărbătescă, ținerea cuvântului, nobilul curagiu, sinceritatea, convicțiunea bravă, credeul politicu deja nu mai au valoare. Când alegem, nu întrebăm ce este bine pentru public, ci ce este bine pentru singuratic? Mărturisirea credinței este înlocuită cu valoarea banilor, minciuna tocmai așa este de cinstită ca și adevărul...

„Mare Dămnă! Totu ce este, opera „Ta“ este, »Tu« ai prefăcut patria noastră într-un staul de îngărătu; „Tu“ ai plantat servilismul în națiunea noastră; administrațiunea de partidă „Tu“ o-ai impatriat; dările „Tu“ le ai urcat; datorile statului „Tu“ le-ai sporit; bunurile erariale „Tu“ le-ai înstrăinat...; „Tu“ ai făcutu din școli garnisone de corteși...

Fii binecuvântat în aurora noii tale victorii, oh mare Dămnă! A „Ta“ este țera, a „Ta“ este puterea, a „Ta“ este mărirea! O națiune ruinată în avere și moralitate stă la picioarele „Tale“. Poți să-i dai cu piciorul, poți să o calci, poți să o scuipi... Ave Căsar!

Influența și rezultatele cultului maghiar.

„Neues Pester Journal“ ne comunică din Fiume următoarea întâmplare, caracteristică pentru influența și rezultatele cultului maghiar:

În Fiume s'a întâmplat Dumineca trecută un cumplit scandal de stradă. Profesorul maghiar Zoltán Szigyártó, a cărui soție a publicat în „Fővárosi Lapok“ foileton din Fiume sub anonimul „Szanday Zénó“, a fost atacat de către o mulțime de omeni înaintea cafenelei „Europe“ și bătut rău. Are să se mulțămescă poliției, care a intervenit imediat, ca „profesorul“ nu a fost masacrat. Scandalul s'a născut din pricina unei scrisori din Fiume publicată în „Fővárosi Lapok“ cu iscălitura „Sz. Z.“, care cuprindea expresii nedrepte și triviale la adresa femeilor din Fiume. Folia maghiară din Fiume a dat expresiune nemulțumirii sale cu acea scrisoare, dicându, că prin publicarea unor astfel de neadeveruri buna înțelegere între Ungaria și Fiume s'ar strica mult; folia italiană din Fiume „Rivista di Fiume“ publicase însă o traducere italiană a articolului, care a produs apoi o mare mâhnire în contra autorului. În curând s'a aflat, că sub numele anonim „Sz. Z.“ stă ascunsă soția „profesorului“ Zoltán Szigyártó, și Dumineca trecută, când acesta făc o preumblare pe corso, a fost primit de către nise tineri cu șuerături. Szigyártó își ridică peleria ca în batjocură, er tinerii iritați îl urmăriră. Numărul celor indignați creșea mereu, și în sfârșit mulțimea ajunse pe Szigyártó și începură a-l bate. Atitudinea atacatorilor devenia totu mai amenințătoare și se putea întâmpla o nenorocire, decât nu ar fi intervenit poliția în frunte cu comisarul Pollessi, care apoi scăpă pe Szigyártó și pe fratele lui din acea situație neplăcută. Pollessi îi duse mai întâi la poliție, er de aici cu trăsura în locuința lor dându-le sfatul ca să părăsescă orașul împreună cu soția și familia lui, decât se pte încă în sera aceea. Szigyártó ascultă și încă în ziua aceea implini sfatul primit.

Dela adunarea generală a „Reuniunii învățătorilor rom. gr. c. din jurul Gherlei.“

Borșa clușiană, Iunie 1887.

Stimate D-le Redactor! Dilele de bucurie sunt pentru poporul român — precum bine știi — foarte rare mai aleș acum, când la legionul de neajunsuri materiale, de împilări fără socotela și conștiință din partea celor mai multe organe administrative ale guvernului năpădesc peste capetele sale și furia clementelor. Ei, der se nu-mi turbur buna dispoziția de astăzi cu reflexiuni de natură îngrijitoare! Nu, astăzi fiind martori și părtași la srbătoare rară populară, vreu să îți scriu despre cele vădute și petrecute aci un scurt raport sub impresiunea celor mai vii sentimente de veselie și mulțumire sufletescă.

Er poporul român din Borșa Clușului a avut o rară și de bucurie, cășunată prin ținerea adunării generale a reuniunii învățătoresci pomenite. Pentru publicul cetitor va fi interesant a afla, că această comună neaoș românescă este una dintre cele mai impopulate și mai frumoșe comune românesce din părțile acestea. Situată pe un loc fertil, de totu frumos și romantic, face încă din depărtare asupra călătorului străin o impresiune foarte plăcută. Este impopulată cu 1500—1600 suflete Români curați. Bărbați mai mult înalți decât de statură mijlocie, cu stare și curat îmbrăcați, bine ținui, rumeni la față, cu come pletoșe, cu ochi ageri și scinteitori, cu nasul cel clasic roman de vultur, trezi la minte, bni la inimă, harnici, mun-

citori și cruțători. Femei, fete și copile una ca una curate, mândre și frumoșe, seu cum țiec Românul; se mai ai doi ochi se te uiți la ele! Portul cel curat, deși nu chiar românesc, e întreg făcut de mâna cea măestră a femeii române, stătura cea firească negenată a acestui popor, ce dovedește o conștiință via morală, o independență în cugetare, simțire și în lucrare, însuși privitorului respectu, făcându-l totodată se se aște în mijlocul lui ca și acasă, între cei mai buni pietni ai săi. Spre a întregi tabloul, aci numai foarte slab schițat, adaug, că acestu bravu popor are în frunte nise conducători vrednici de acestu nume: protopopul și parochul d-lu Al. Lemenyi și d. învățătoru E. Bărbos precum de multu am auditu der acuma m'ara convinsu — suntu la înălțimea chiamării lor de luminători și educători. — Acesta se vede și din următoarele:

Adunarea generală s'a ținut în școla română după săvârșirea s. liturghii, la care a pontificat d-lu presidentu, alu comitetului administrativ M. Șerbanu, canonic și vechiu inspector de școle. Au participat, pe lângă întregu comitetul constătoru din toți profesorii dela școlele românesce din Gherla, preste 60 membrii ordinari, unu număr acesta prea frumos, considerându timpul ploios și depărtarea cea mare de părțile nordice (Lăpușurile, Vadul, Cristurul). Singuru districtulu Lăpușului ung. n'a fostu reprezentat prin nici un membru. — Clerulu a fostu reprezentat numai prin d-lu protopopu alu Logiardului P. Popu și prin doi preoți din vecinătate, er ceea ce a ridicat prestigiulu adunării a fostu mulțimea imensă de popor din locu.

Din raportulu generalu dedus și lucratu cu multu sirguintă prin d-lu secretaru prof. Hodoreanu am înțelesu cu bucurie, că anul acesta a fostu cel mai mănosu în activitatea subreuniunilor apartinătoare, pentru că din 13 subreuniuni s'au ținut adunările de toamnă și primăveră în 9, numai câte una în 3, excelându prin interes și activitate subreuniunea Betleanului. Singuru d-lu Ghelner dela Vadu n'am auditu se fi datu nici barem un semn de activitate în această direcțiune — în întregu anul, semn că grija lumescă a infundat afacerile învățătoresce în burlógele și secularele păduri de pe la Valea Groșilor!

S'au cetit dou conferințe foarte folositoare pentru poporul țeranu, anume: „Cum s'ar pute introduce mai cu folosu stupăritulu la Români?“. Compusă și cetită prin zelosu învăț. din Dindeleagu, d. I. Cupșia, și a doua despre „Insemnătatea gunoierului în agricultură“ unu tractat excelentu alu veteranului și gloriosului prefectu dela Cricău, aflatu în unu calendar și anume alesu de presidiu spre scopulu acesta, fiindu poporul din Borșa — unu popor per excellentiam agricultor.

Dintre conclusele adunării de față amintesc a) învățatorii de pe teritorulu reuniunii voru ține în feriile acestea scolastice în Gherla unu cursu de industrie și de aurăritu sub conducerea veteranului învățătoru de acolo Boeriu, cu care ocaziune se se instrueze și în conșcerea notelor prin unu magistru de musică de acolo. b) Pentru indemnarea membrilor ordinari la cetire și perfecționare s'a hotăritu premiu de 1 galbenu împătescu pentru cea mai bună disertațiune statorită la timpul seu prin comitetulu administrativu din sfera sciințelor pedagogico-didactice. c) Adunarea gen. din anul urmatoru se va ține în Valea Groșilor pentru țerirea din somnu a celor chemați. (Va urma.)

Incendiulu dela Botoșani.

Regele României, îndată ce a aflatu despre catastrofa din Botoșani, a adresat din castelulu Peleşu primarului orașului Botoșani, Hasnașu, următoarea telegramă: Flăcările mistuitoare, ce pustiă o parte din orașulu Botoșani au pricinuitu grozave nenorociri ce s'au răsfrântu asupra inimei Reginei și a Mea. Or ce suferință a unei părți a României este suferința Noastră și de aceea Mă grăbesc a trimite de o cam dată suma de 20000 lei, spre a căta să dai întâiele ajutore celor mai isbiți de lipsă. Mângăint și îmbărbătați pe cei arși de locu, asigurându-i, că subscripții publice, în fruntea căroră se va pune Regina și Eu, voru fi organizate grabnic în tota țera, și că Români, cari au știut se fi miloși când în alte state s'au întâmplat asemenea catastrofe, voru sci se și facă datoria și către compatrioții lor.

A da pentru Botoșani și a rădica pe cei loviți de o sortă cumplită, este a ne cinsti pe noi înșine, este a ne ridica sentimentele la înălțimea grelei încercări căpate pe unulu din cele mai de căpetenie orașe ale scumpei noastre Români.

D. Gachetă, însărcinatulu de afaceri alu republicei franceze, îndată ce a sositu scirea nenorocirii dela Botoșani, a adresat d-lui G. Gr. Cantacuzino, președintele comitetului constituitu pentru venirea în ajutorulu victimelor dela Opera Comică, o scrisore prin care, arătându simpatii și mulțumiri franceze pentru România, ilu rógă să primescă înderēt sumă strinsă pentru nenorocirii din Parisu, spre a se întrebuița la alinarea durerilor și suferințelor mai multe dela Botoșani. Tot odată a mai alăturat și d-sa 200 franci.

Înciintare. Cursulu de industrie de casă în opidulu Coșoana merge cu tota diligența sub conducerea Domnului Simeon Vărfu, învățătoru în locu; așa până în prezinte facerea a totu soiulu de corfe din speze și rechetele s'a propus, și e sperare că toți participanții își vor însuși-o deplin; din 21 a lunei curente vomu începe aurăritulu și coloritul, se va propune și împletitura pălărilor de paia și pipirig, pentru ca se ne ajungă timpul, printre întreruperea aurăritului.

Georgiu Tătaru, participantu.

TELEGRAMS PART. ALÉ „GAZ. TRANS.“

BRADU, 18 Iunie.* — Truța căpeta 810, Hollaki 895 voturi. Procedura alegerii întrăgă fu ilegală. Președintele Imecs dete cursu liberu celor mai flagrante abuzuri în favorea lui Hollaki. Comune întregi cu forța armelor fură împedecate dela votare. Indignațiunea este generală. Hollaki nu se pte mândri cu mandatulu.

CARANSEBESU, 20 Iunie — Generalulu Tr. Doda fu realesu cu aclamațiă. Insufiere extraordinară, participare imposantă. Ca la cinci mii de alegători au fostu prezenți. După alegere profesorulu Dragalina salută pe deputat cu o cuvântare plină de entuziasm, era deputatulu respunse între aplause nespuse.

SCRIRI TELEGRAFICE.

(Serv. part. a Gaz. Trans.)

PEȘTA, 20 Iunie. — Resultatul alegerilor până acum: 232 liberali, 39 opoșionali moderați, 62 independenți, 10 antisemiți, 9 Sasi, 5 balotage.

DUNASZERDAHELY, 20 Iunie. — Cartierulu jidovescu a fostu incendiatu din trei părți; 64 de edificii sunt în flacări. S'au recviratu militari din Pojunu.

TERESIOPOLU, 20 Iunie. — Între aderenții lui Mukits și ai lui Horvath a fostu o încăerare. S'au bătut cu petri și cu furcă de feru. Sunt 20—30 răniți.

PAKS, 20 Iunie. — Dintre peregrinii căduți în Dunăre au fostu mântuiți 127, s'au scos 101 cadavre, 87 sunt încă dispăruți.

† Irimie Eremia Popa, unulu dintre neguțatorii și economii români cei mai vrednici din Săcele, a încetat din viață Dumineca la ora 1 dimineț. Elu s'a născut la 16 Februarie 1798, prin urmare a implinitu vârsta de 90 de ani, de care numai puțin muritorii se pot bucura. Bătrânulu Irimie s'a distinsu nu numai prin hărnicie, labore onestă și pietate, ci și prin multele binefaceri, ce le săvârșia în comuna sa după dăsa evangheliei, că „se nu scie stanga ce face dreapta.“ Elu a fostu unu părinte în adevăratulu înțelesu alu cuvântului, unu tată de familie a căruia viață și fapte pot servi de modelu. Pe fi săi Iuonă, George, Irimie, Alexi și Dumitru și pe ficele sale: Maria, Ana, Reveica, Stanca și Marina i-a crescutu tata Irimie cu multă îngrijire și toți sunt ați în bună stare și trăiescu în cele mai bune condițiuni în România, înconjurați de numeroșe familii. Când s'adunau împrejurulu bătrânului capu alu familiei, acesta sta în mijloculu lor ca unu adevăratu patriarchu. Acuma erași au alergat, der cuprinși de tristețe și de durere, cu toții din marl depărtări, ca se dea ultimulu tribut de iubire meritatulu lor părinte și moș, a cărui osăminte se voru înmormenta Marți la ora 1 d. a. în Bacifăleulu Săcelor.

Fiă-i țerina ușoră și memoria neuitată!

DIVERSE.

Unu tunu d'unu secolu. — În srbaturile ce se facu la basenulu din portulu Brăila s'a găsit în pământu, la o adincime de 5 metri, unu tunu de bronsu de o lungime cam de unu metru și jumătate și de o greutate de 195 klg., elu este gravat de numeroșe inscripțiuni turcesce. S'au luat măsuru de prefectu ca tunulu să fiă transportat la Bucurescu.

O catastrofă îngrozitoare. — Din Tașkend se telegrafiază: Până la 2 c. s'au scos 960 cadavre de sub ruinele orașului Vernyi, distrus de unu cutremur de pământ. Numărulu omenilor pierși se evaluază la 6000 seu chiar 8000, căci din 30,000 locuitori ai orașului lipsesce până acum a treia parte. Peste tot s'au surpat 3260 case. Din acestea 2000 case au fostu qidite de piatră. S'au mai surpat: 6 biserici rusesce; 2 moschee turcesce și unu templu israelitu. Din fericire nu se aflua omeni în aceste clădiri în timpul cutremurului.

* Primită Sămbătă sera după orele 9, deși din Bradu a fostu dată la 2 ore după amăzi. — Red.

Editoru: Iacobu Mureșianu.
Redactoru responsabilu Dr. Aurel Mureșianu.

Cursul la bursa de Viena din 17 Iunie st. n. 1887.

Table with financial data for the Vienna stock exchange, including interest rates and bond prices.

Bursa de Bucuresti.

Cota oficiala dela 4 Iunie st. v. 1887.

Table with financial data for the Bucharest stock exchange, listing various securities and their prices.

Cursulu pietei Braşov

Table with market prices for Braşov, including exchange rates for various currencies and commodities.

ABONAMENTE

„Gazeta Transilvaniei“

se pot face cu inceperea dale 1 si 15 ale fiecărei luni, mai usor prin mandate postale.

Adresele ne rugam a ni se trimite exact aratandu-se si posta ultima.

Preţul abonamentului este:

Pentru Austro-Ungaria:

Table showing subscription rates for Austro-Ungary in florins for different durations.

Pentru România şi străinătate:

Table showing subscription rates for Romania and abroad in francs for different durations.

Administraţiunea „Gazetei Transilvaniei.“

TARIFA

anunţurilor şi inserţiunilor.

Anunţuri în pagina a IV-a linia de 30 litere garmond fl. — cr. 6. Pentru inserţiuni şi reclame pagina a III linia à fl. — cr 10.

Pentru repetiri se acordă următoarele rabate:

Table showing discounts for repeated advertisements based on frequency and duration.

Pentru anunţuri ce se publică pe mai multe luni se factu în-voiri şi reduceri şi peste cele însemnate mai sus.

Mersul trenurilor

Valabilu dela 1 Iunie st. n. 1886.

pe linia Predeal-Budapesta şi pe linia Teiuş-Arad-Budapesta a calei ferate orientale de stat reg. ung.

Large table with train schedules for various routes, including destinations like Predeal, Budapest, Teiuş, Arad, and Braşov, with columns for train types and times.

Nota: Orele de noapte sunt cele dintre liniile grose.